

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1943 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående ändring i vallagen i syfte att underlätta valdeltagandet.

Uti en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 153, av herr *Werner m. fl.* hemställes, »att riksdagen måtte i skriftelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till 1944 års riksdag om sådan ändring i vallagen att valdeltagandet underlättas för i motionen angivna väljargrupper och efter de riktlinjer, som ovan angivits».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt lagen om val till riksdagen, vars bestämmelser om valdistrikt äga motsvarande tillämpning vid kommunalval i allmänhet, utgör kommun i regel ett valdistrikt. Då stad är delad i valkretsar för val av stadsfullmäktige, utgör dock i allmänhet sådan valkrets ett valdistrikt vid riksdagsmannaval; vidare må stad eller valkrets för stadsfullmäktigval, där så finnes lämpligt, delas i valdistrikt. Är landskommun delad i valkretsar för val av kommunalfullmäktige, bildar också sådan valkrets i regel ett valdistrikt. Landskommun och valkrets av sistnämnda slag skola dessutom, om invånarna därstädes äro flera än 3,000, indelas i valdistrikt med högst sagda invånarantal, såvida icke länsstyrelsen, då särskilda förhållanden inom kommunen anses göra sådan indelning obehövlig eller olämplig, på framställning av kommunalstämman medger undantag härifrån. Landskommun och valkrets som nyss sagts må också, då de till följd av samfärdsförhållanden eller andra orsaker finnas icke lämpligen böra utgöra ett enda valdistrikt, delas i flera sådana. Initiativ till valdistriktsindelning kan, då stad eller valkrets för stadsfullmäktigval finnes lämpligen böra delas i valdistrikt, ävensom i det sist nämnda landskommun berörande fallet tagas av den, som är boende inom vederbörande kommun och vid riksdagsmannaval är röstberättigad därstädes genom framställning hos länsstyrelsen. Sådan ansökan får dock icke bifallas med mindre yttrande inhämtats från magistrat och stadsfullmäktige respektive kommunalstämman. Utan föregående framställning är vidare länsstyrelsen berättigad och, då det är fråga om delning på grund av att invånarantalet överstiger 3,000, pliktig att förordna om indelning i valdistrikt, sedan stadsfullmäktige eller kommunalstämman beretts tillfälle yttra sig i ärendet.

Såväl i lagen om val till riksdagen som kommunala vallagen stadgas, att väljare i allmänhet skola avlämna sina valsedlar på valdagen. Den, som utövar militärtjänst eller tillhör besättning eller annan personal på fartyg eller personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid post-, tull- eller lotsverket och till följd av tjänstens utövning icke kan utöva sin rösträtt å valdagen, äger dock före denna dag avlämna valsedel avseende valet i den egna valkretsen, vid andrakammarvalen till särskilt förordnad röstmottagare och vid kommunalvalen å fast postanstalt inom riket, varvid röstmottagning skall äga rum från och med adertonde dagen före valdagen.

Såsom framgår av den ovan i första stycket lämnade redogörelsen föreligger vidsträckt möjlighet att vid de allmänna valen åstadkomma en ändamålsenlig valdistriktsindelning genom stadgandet, att särskild sådan indelning må ske, då landskommun eller valkrets för kommunalfullmäktigval finnes icke lämpligen böra utgöra ett enda valdistrikt. Att giva ännu mera preciserade bestämmelser i ämnet låter sig svårigen göra. Det av motionärerna berörda spörsmålet om valdistriktsindelningen framstår närmast som en fråga om en mera rationell tillämpning av redan gällande bestämmelser. En lagändring av det innehåll, som på nu ifrågavarande område åsyftas av motionärerna, är därför icke av behovet påkallad. Utskottet saknar sålunda anledning att i denna del tillstyrka bifall till motionen.

Motionen åsyftar vidare en utvidgning av rätten till röstning före valdagen vid såväl andrakammarval som kommunalval. Sålunda föreslås, att »de avlägset boende, ävenså valmän, som icke kunna komma till vallokalerna på annat sätt än sjöledes, erhålla rätt att rösta å postanstalt under den därtill fastställda tiden — från och med adertonde dagen före valet». Att i en lagtext närmare precisera den kategori väljare, som härmed avses, torde knappast vara möjligt. Ett tillmötesgående av motionärernas önskemål i denna del skulle medföra, att en betydande del av väljarkåren komme att tillerkännas rätt att rösta på postanstalt under ett större antal dagar. En lagändring i motionens syfte skulle därför framstå som en genomgripande ändring i nu gällande valsystem. Några bärande skäl härför ha emellertid icke förebragts av motionärerna. Utskottet får på nu anförda skäl avstyrka bifall även till ifrågavarande del av motionen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 maj 1943.

På konstitutionsutskottets vägnar:

JONES ERIK ANDERSSON.

Närvarande: herrar Andersson i Ovanmyra, Holmström*, Källman, Per Andersson, John Gustavson*, Elmgren, Oskar Mattsson*, Albertsson, John Sandberg, fru Sjöström-Bengtsson, herrar J. Lennart Johansson*, Lindmark, Thorell, Hällgren, Norén, Jonsson i Haverö, Larsson i Julita, fru Björck och herr Gustafsson i Bogla.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Andersson i Ovanmyra, Holmström, Per Andersson och John Gustavson*, som ansett, att utskottet i anledning av motionen bort hemställa, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag i motionens syfte.